

Εγκόλπιο του καλού πολίτη

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΒΟΥΖΗ*

PAOLO GIORDANO, *Περί μετάδοσης. Επιστήμη, άνθρωπος και κοινωνία στην εποχή της πανδημίας*, εκδόσεις Πατάκη, μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου, σελ. 95

Πρόκειται για ένα δοκίμιο το οποίο ξεδιπλώνεται σε μικρά κεφάλαια. Γράφτηκε στη Ρώμη στο διάστημα από τις 29 Φεβρουαρίου έως τις 6 Μαρτίου του 2020 και είχε πολύ θετική διεθνή υποδοχή. Η κριτική η οποία ακολουθεί εστιάζει στα πιο βασικά αρνητικά στοιχεία του.

Το *περί μετάδοσης* ανήκει σε μία σειρά ανάλογων βιβλίων και άρθρων τα οποία βρίσκονται σε τέλεια σύγκλιση με τον λόγο περί της πανδημίας τον οποίο διαμορφώνουν τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης δύο περίπου χρόνια τώρα. Όπως και τα ειδησεογραφικά δελτία επιστρατεύει επιδημιολογικά μοντέλα. Ασχολείται ιδιαίτερα με τον βασικό αριθμό αναπαραγωγής R0 (R-nought), τον αριθμό δηλαδή των επίνοσων ατόμων στα οποία αναμένεται να μεταδοθεί ο ιός από τον κάθε μολυσμένο. Χρησιμοποιεί την επιχειρηματολογία των μέσων και φυσικά κυρήσσει, όπως αυτά, την απόλυτη συμμόρφωση. Στην ουσία ανάγεται σε ένα εγκόλπιο καλής συμπεριφοράς του πολίτη την εποχή των διαδοχικών κρίσεων, αφού συνάπτει την παρούσα πανδημία σε άλλες επικείμενες και όλες μαζί στην περιβαλλοντική καταστροφή. Στην ανάλυση της τελευταίας εντοπίζεται ένα επιπλέον αρνητικό στοιχείο του βιβλίου. Γράφει ο Giordano στη σελίδα 69: «Πάρτε, για παράδειγμα, την κλιματική αλλαγή. Η αύξηση της θερμοκρασίας παγκοσμίως συνδέεται με την πολιτική της τιμής του πετρελαίου και με τα σχέδιά μας για τις καλοκαιρινές διακοπές, με το ότι οβηθούμε το φως στον διάδρομο και με τον οικονομικό ανταγωνισμό μεταξύ Κίνας και Ηνωμένων Πολιτειών». Ο καταλογισμός του ίδιου βαθμού ευθύνης στον κάθε πολίτη και στις εταιρίες και τις κυβερνήσεις καταλήγει στην ενοχοποίηση του πρώτου και στην απενοχοποίηση των δεύτερων. Αλλού πάλι (σελ. 79-82), ο Giordano απενοχοποιεί τις πολυεθνικές εταιρίες εξισώνοντας τις αιτιάσεις εις βάρος τους με τη συνωμοσιολογία.

«...η επιδημία καταδεικνύει πώς στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο είμαστε όλοι συνδεδεμένοι, αλληλοεξαρτώμενοι και αδιαχώριστοι ο ένας από τον άλλον» (σελ. 11-12). Το *περί μετάδοσης* χαρακτηρίζεται από έναν τύπο μεταφυσικής, όπου επιχειρείται να μετατραπεί η πραγματική πολλαπλότητα του πολιτικού πεδίου σε μία αφηρημένη ενικότητα μέσω του μοντέλου ενός παγκόσμιου δημοκρατικού συνόλου απαλλαγμένου από τις συγκρούσεις συμπεριόντων και αξιών. Ο Roberto Esposito, στην αναρτημένη στο διαδικτυο συνέντευξή του της 16ης Ιουνίου του 2020 στο περιοδικό *Antipode*, επισημαίνει, παραπέμποντας στον Claude Lefort, ότι η πολιτική καθορίζεται από τον διαχωρισμό και την αντιπαράθεση. Το συγκρουσιακό αποτελεί καταστατικό στοιχείο των νεωτερικών κοινωνιών.

«Το 2010 επισκέφτηκα μια αποστολή των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην Κινσάσα, στο Κονγκό. Η αποστολή ασχολούνταν με την πρόληψη και την παροχή βοήθειας σε οροθετικούς, ιδιαίτερα σε εκδιδόμενες γυναίκες και στα παιδιά τους. Έχω ακόμα μια πολύ ζωηράτη ανάμνηση της αποθήκης που χρησίμευε για πορνείο κι όπου οι οικογένειες ζούσαν μαζί. Τις χώριζαν μερικά βρόμικα παραπετάσματα και οι μητέρες εκδίδονταν δίπλα στα ανάπηρα παιδιά τους... δεν είχα ξα-

ναδεί τέτοια αθλιότητα, τέτοια απανθρωποποίηση... Τώρα προσπαθώ να φανταστώ τον ιό να μπαίνει σ' αυτή την αποθήκη, επειδή δεν κάναμε ό,τι έπρεπε για να τον περιορίσουμε...» (σελ. 47). Εν προκειμένου, η επικέντρωση της προσοχής στην ενδεχόμενη νόσηση των εκδιδόμενων οροθετικών γυναικών και των παιδιών τους από τον ιό θέτει σε δεύτερη μοίρα την αναγκαιότητα της άρσης των υπαρκτών τραγικών συνθηκών τους. Τα προηγουμένα δεν οφείλονται αποκλειστικά στην προσωπική οπτική του Paolo Giordano, γιατί εδώ αντανακλάται ένα γεγονός: ότι με την εκκίνηση της εκστρατείας κατά της πανδημίας παραμερίστηκαν, σε παγκόσμια κλίμακα, όλα τα ζέοντα προβλήματα: η επιθετικότητα του νεοφιλελευθερισμού, ο χερμαζόμενος τρίτος κόσμος, η επέκταση του τέταρτου κόσμου, η αποπολιτικοποίηση, η ελεγχόμενη δημοσιογραφία. Η αντιμετώπιση του ιού έδινε την εντύπωση πως σχεδίαζόταν επάνω σε μία tabula rasa. Αυτό είχε ως συνέπεια τη φυσικοποίηση των παγκόσμιων προβλημάτων, τη επικύρωση δηλαδή της διαίωσής τους. Ωστε από το πρώτο καθολικό lockdown και μετά δεν υφίστανται απλώς οι αρνητικοί παράγοντες που ισχυαν και πριν αλλά έχουν μεταβεί σε ένα νομιμοποιημένο, τρόπον τινά, καθεστώς και έχουν ενισχυθεί από τον πανδημικό παράγοντα και τα εμφανιζόμενά του.

Δύο χρόνια περίπου αφότου εκδόθηκε το *περί μετάδοσης* οι όροι της ζωής, έχουν σημαντικά επιδεινωθεί για τους περισσότερους. Των τελευταίων όμως αυξήθηκε παράλληλα η μακάρια αμερηνόσια, εξαιτίας και του ρόλου που έπαιξαν βιβλία όπως του Paolo Giordano.

* Ο Παναγιώτης Βούζης είναι δρ κλασικής φιλοσοφίας

Ποιήματα που τώρα γράφονται

Μεταμόρφωση

Απελπισία της γνώσης καλώς ήρθες. Με οδηγό σου

το παρελθόν μας αποταμιευμένο μεταμορφώνεις

μέσα μας βαθιά τη σερνάμενη κάμπια σε πεταλούδα.

Γιώργος Μπουγιέλας

εγκουστική

μ' αίμα το ελαιόχρωμα άπλωσα θέναν πλέον γυμνή κι από τον μαύρο τοίχο δείχνει ποιητής οι σχετικοί σχολίαζαν αρέσκειται στην νέκρα οι κακεντρεχείς μας κοροϊδεύει -στανικά κι όσοι λοιποί καλό πουλί σε σκάφανδρο περίκλειστον

τη λύπη σακιάζωμ κυνηγός βυθών συχνά ο ασβέστης κ α ι ω-

Κώστας Θ. Ριζάκης